

# SURİYELİ SİĞINMACILARIN UYUM SÜRECİ: ANKARA VE KIRIKKALE KENTLERİNDE BİR ARAŞTIRMA\*

Merve AYAN\*\* - Hasan YAYLI\*\*\*

## Öz

*Bu çalışmada Suriyeli sığınmacıların kente uyum süreçleri Ankara ve Kırıkkale kentlerinde ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışmada Suriyeli sığınmacıların uyum durumları; sosyo-demografik, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özellikleri üzerinden analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara'da ve Kırıkkale'de yaşayan Suriyeli sığınmacılar oluşturmaktadır. Araştırmamız uyum sürecini Suriyelilerin gözünden anlamaya çalışmaya ve analiz etmeye dayanmaktadır. Araştırma sonucuna göre Suriyeli sığınmacıların entegrasyon sürecinde yeterli düzeye ulaşamadığı gözlemlenmiştir. Toplumsal kabul ve uyumu engelleyen birçok faktör bulunmasına rağmen, bu sürecin kolaylaştırılmasını sağlayan birçok faktörün de olduğu görülmektedir.*

**Anahtar Kelimeler:** Suriyeli Sığınmacılar, Entegrasyon, Kırıkkale, Ankara.

## **Adaptation Process Of Syrian Refugees: A Research In Ankara And Kırıkkale**

### **Abstract**

*In this study, the adaptation processes of Syrian refugees to the city were tried to be discussed in the cities of Ankara and Kırıkkale. In the study, the adaptation status of the Syrian refugees was analyzed and interpreted on the basis of their socio-demographic, socio-economic and socio-cultural*

Geliş Tarihi: 18 Mayıs 2022 - Kabul Tarihi: 02 Haziran 2022.

Atıf Bilgisi: Merve Ayan - Hasan Yaylı "Suriyeli Sığınmacıların Uyum Süreci: Ankara ve Kırıkkale Kentlerinde Bir Araştırma" *Türk Dünyası Araştırmaları*, Cilt: 131, Sayı: 259, İstanbul 2022, s. 435-460, doi: 10.55773/tda.1118549.

\* Bu makale Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi yüksek lisans programında "Suriyeli Sığınmacıların Kente Uyum Süreci: Ankara ve Kırıkkale Kentlerinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma" adlı tezden üretilmiştir.

\*\* Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Kırıkkale-Türkiye, merveyayan35@gmail.com, ORCID:0000-0002-9665-3035.

\*\*\* Profesör Doktor, Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Kırıkkale-Türkiye, hyayli@hotmail.com, ORCID: 0002-9567-6382.

*characteristics. The sample of the research consists of Syrian refugees living in Ankara or Kırıkkale. According to the results of the research, it was observed that a sufficient level could not be reached in the integration process of the Syrian refugees. Although there are many factors preventing social acceptance and harmony, it is seen that many factors that facilitate this process stand out.*

**Keywords:** *Syrian refugees, integration, Kırıkkale, Ankara.*

## 1. Giriş

Göç; insanların siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel faktörler nedeniyle kalıcı veya bazı durumlarda geçici olarak yaptıkları yer değiştirme hareketidir.<sup>1</sup> İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren göç çeşitli nedenlere ve sonuçlara bağlı olarak yapılmış ve günümüzde hâlen devam eden bir süreç haline gelmiştir. Göçü sadece fiziksel mekân değiştirilmesi olarak ele almak göç kavramını açıklayamaz. Göç aynı zamanda sosyal yapının da tüm faktörlerini etkileyen ve değiştiren bir kavramdır.<sup>2</sup> Göç; zorunlu, gönüllü, aynı ülke içerisinde veya uluslararası olarak tabir edilen farklı ülkelere göç şeklinde, bireysel veya kitlesel olarak gerçekleştirilebilmektedir. Göç kavramı birçok disiplin tarafından ele alındığı için tek bir tanım yapmak mümkün görünmemektedir. Bunun nedeni göç araştırmacılarının göçlerin nedenlerine ve sonuçlarına odaklanıyor olmasından kaynaklanır.<sup>3</sup> Shephen Castles ve Mark Miller ise bu durumun farklı disiplinlerin göçü kendi alanlarında ele alıyor olmalarından kaynaklı olduğunu ifade etmektedir.<sup>4</sup>

Göç; birden fazla nedeni ve sonucu içinde barındıran bir kavramdır. Bireylerin bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine göç etmelerini tek bir nedenle açıklamak tatminkâr bir durum değildir.<sup>5</sup> Bireyler ekonomik, sosyal, siyasal ve çevresel faktörler nedeniyle göç ederler. Göç eden kişilere ise hukuki bazı statüler verilmektedir. Bunlar; göçmen, mülteci ve sığınmacı kavramlarıdır. Göçmen, ekonomik nedenlerden dolayı yapılan yer değiştirme hareketlerindeki kişiler için kullanılan bir kavramdır. Mülteci ve sığınmacı kavramları ise çeşitli nedenlerle ülkelerini bırakmak zorunda kalan kişiler için kullanılır. Mülteci kavramı, Avrupa'da meydana gelen olaylar sonucu bireylerin haklı nedenlerle ülkelerine geri dönmek istememek üzere başka ülkelere göç etmesidir. Mülteciler can güvenliklerini tehlikeye atmamak için ülkelerine geri dönemezler. Mülteciler, ülkelerine döndüklerinde zulme uğrayacaklarından endişe duyarlar ve ülkelerinin korumasından yararlanamazlar. Bu yüzden başka ülkelere sığınma talep ederler. Sığınma talep eden göçmenlerin gidecekleri ülke tarafından kabul edilmesi durumunda bu kişiler mülteci statüsü elde ederler.<sup>6</sup>

<sup>1</sup> Yüksel Koçak ve Elvan Terzi, "Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri", *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Fakültesi Dergisi*, Sayı: 3, 2012, s. 164.

<sup>2</sup> Yusuf Adıgüzel, *Göç Sosyolojisi*, 3. bs., Nobel Yayıncılık, Ankara, 2019, ss. 1-2.

<sup>3</sup> Cemal Yalçın, *Göç Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 11.

<sup>4</sup> Stephen Castles ve Mark J. Miller, *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, çev. İbrahim Akbulut ve Bülent Uğur Bal, İstanbul, 2008, ss. 19-20.

<sup>5</sup> A.e., ss. 39-40.

<sup>6</sup> "Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme" (1951).

Sığınmacı kavramı ise Avrupa dışında meydana gelen olaylar sonucu bireylerin çoğunlukla kitleler halinde başka ülkelere göç etmesidir. Sığınmacılar kendi ülkelerinde meydana gelen savaş, baskı, terör gibi olaylardan kaçarak göç ettikleri ülkeden korunma talep eden kişilerdir. Sığınmacı; mülteci başvurusunda bulunan veya henüz başvurmamış olan kişilere verilen bir statüdür. Sığınmacılar mültecilerden farklı olarak kısa süreli barınma durumlarını ifade etmektedir. Sığınmacılar kitlesel olarak savaş, terör, baskı gibi olaylardan kaçmak zorunda kaldığı gibi bireysel olarak hedef gösterilme veya ayrımcılık durumunda da olabilmektedir.<sup>7</sup>

Sığınmacılara en yakın örnek olarak 2011 yılı ve sonrasında Türkiye'ye sığınan Suriyelileri gösterebiliriz. Arap Baharı ve sonrasında gelişen Suriye krizi Suriyelileri içinde buldukları savaş ortamından kaçmaya itmiştir. Savaş durumunu kabul etmeyen Suriyeliler daha iyi yaşam standartları için ülkelerinden kaçarak komşu ülkelere sığınmışlardır. Bu ülkelerin başında Türkiye, Ürdün, Lübnan ve Irak gelmektedir. Türkiye'de 2022 verilerine göre geçici koruma altında bulunan 3.763.447 Suriyeli bulunmaktadır.<sup>8</sup>

Türkiye 2011 yılı itibarıyla Suriyeliler için açık kapı politikası benimsemiş ve sığınmacıları misafir olarak görmüştür. Bu süreçte Avrupa'nın ise sığınmacı konusunda negatif bir tutum sergilediği ve gün geçtikçe göçmenlere yönelik daha sıkı prosedürler uyguladıkları gözlemlenmektedir. Bireysel ya da kitlesel göçlerin Avrupa ülkeleri tarafından istenmeme nedenlerinin başında entegrasyonun (toplumsal kabul ve uyum) zor olması gelmektedir.

Entegrasyon kavramı Uluslararası Göç Örgütü (IOM) tarafından hazırlanan Göç Terimleri Sözlüğünde göçmenleri; bireysel ve kitlesel olarak toplumun parçası kabul eden bir süreç olarak tanımlanmaktadır.<sup>9</sup> Entegrasyon kavramı çift yönlü olarak gerçekleştirilen toplumsal kabul ve uyum konularını kapsamaktadır. Entegrasyon hem göç edilen yerleşim alanında bulunan vatandaşları hem de göç eden bireyleri içinde barındırmaktadır. Bütünleşmek anlamına da gelen entegrasyon, göç eden azınlık grup ile yerel halkın birbirlerine uyum sağlaması amacını içermektedir.<sup>10</sup>

Entegrasyon sürecinde göçmenlerin, içinde buldukları toplumun yapısına ve kültürüne uyum sağlamaları beklenir. Bu uyum ise entegrasyonun gerçekleşmesi için göçmenlerin kendi kültürlerinden de kopmayacak biçimde olmalıdır. Göçmenlerin sahip olduğu kültürü ve kimliği bırakarak bir topluma zorla uyum sağlaması asimilasyon olarak tanımlanmaktadır.<sup>11</sup>

<sup>7</sup> Ender Canan Eroğlu ve Ruken Taşkıran, "Sığınma Hakkı ve Mültecilerin Durumu", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2002, ss. 105-106.

<sup>8</sup> "Göç İdaresi Başkanlığı", (çevrimiçi) <https://www.goc.gov.tr/>, 25 Mayıs 2022.

<sup>9</sup> Richard Perruchoud ve Jillyanne Redpath Cross, ed., *Göç Terimleri Sözlüğü*, 2. bs., *Uluslararası Göç Örgütü*, 2013, s.17.

<sup>10</sup> Barış Özdal, *Uluslararası Göç ve Nüfus Hareketleri Bağlamında Türkiye*, 1. bs., *Dora Yayınları*, Bursa, 2018, s. 23.

<sup>11</sup> Semra Somersan, *Sosyal Bilimlerde Etnisite ve Irk*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004, ss. 87-88.

Entegrasyon tek bir tarafın hazır olmasıyla sağlanamayacağı için ülke vatandaşları ve göçmenler karşılıklı olarak entegrasyon sürecine hazır olmalıdır. Entegrasyon sürecinde sosyal bütünleşme ve uyum birlikte olmalıdır. Bu durumda ise göçmenler, devlet ve tüm toplum entegrasyon sürecinden sorumlu sayılmaktadır. Çift yönlü olarak gerçekleştirilecek entegrasyon süreci sayesinde göçmenlerin toplumsal kabul ve uyum konuları kolaylaşacak ve toplumsal güven de geliştirilebilecektir.<sup>12</sup>

Suriyeliler üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında ilk yıllarda (2011 sonrası) entegrasyonun üst düzeyde gerçekleştiği gözlemlenmektedir. Entegrasyon durumu şartların değişmesi ve zamanın ilerlemesiyle beraber sürdürülebilirliğini yitirmiş durumdadır. Türkiye'nin çeşitli kentlerinde sığınmacılara yönelik artan tepkiler ve Türklerin Suriyelileri misafir olarak görmekten öteye geçme durumu entegrasyonun artık yeterli düzeyde sağlanmadığını göstermektedir. Türkiye'de özellikle son yıllarda Suriyelilerin entegrasyonu konusunda ciddi tartışmalar olduğu bilinmektedir.

Bu çalışmanın amacı 2011 yılı sonrasında Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin toplumsal kabul ve uyum sürecini incelemek ve değerlendirmektir. Çalışmanın temel inceleme alanı Ankara ve Kırıkkale kentlerinden oluşmaktadır. Ankara veya Kırıkkale kentlerinde ikamet eden geçici koruma altında bulunan Suriyeliler ile yapılan anket çalışmaları sonucu entegrasyon süreci ve yaşanan sorunlar analiz edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada öncelikle Türkiye'nin Suriyeli sığınmacılar açısından durumu ele alınacak, daha sonra ise araştırma kapsamında olan Kırıkkale ve Ankara kentlerindeki sığınmacı durumu incelenecektir. Çalışmanın son bölümünde ise Kırıkkale'de ve Ankara'da geçici koruma altında bulunan Suriyeliler ile yapılan anketlerden elde edilen bulgular analiz edilecektir.

## **2. Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar ve Entegrasyon**

Suriye'de yaşanan olaylar ve başlayan iç savaş, 2011 yılı itibarıyla Suriyelilerin ülkelerini terk etmelerine neden olmuştur. Savaşmak istemeyen ve savaşı kabullenmeyen Suriyeliler özellikle Suriye'ye yakın ülkelere sığınmışlardır. Başta Türkiye olmak üzere Lübnan, Ürdün, Mısır ve Irak Suriyelilerin sığındıkları ülkeler olmuştur.<sup>13</sup> Türkiye 2011 yılı itibarıyla Suriyeliler için açık kapı politikası benimsemiştir. Türkiye ayrıca Suriyelilerin misafir konumunda olduklarını da baştan beri belirten bir politika izlemektedir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında Suriyelilerin en fazla sığınma talep ettiği ülkenin Türkiye olduğu görülmektedir. Bu durumun Suriye ile Türkiye sınırının uzun bir kara hattı olmasından ve Suriyelilerin Türkiye'de bulunan akrabalık bağlarından büyük ölçüde kaynaklandığı söylenebilir.

<sup>12</sup> Buket Akıncı, Ahmet Nergiz, ve Ercan Gedik, Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul, *Göç Araştırmaları Dergisi*, sy: 2, 2015, s. 70.

<sup>13</sup> Ulaş Sunata, *Diasporik Kimliğiniz, Lütfen!: ABD'deki Çin Diasporası*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2012, s. 527.

BMMYK (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) verilerine göre 2012 yılında Suriye'den Türkiye'ye sığınan Suriyeli sayısı 248.466 olarak kaydedilmiştir. 2018 yılına kadar Suriyelilerin Türkiye'ye göçünde düzenli bir artış gözlemlenmektedir. BMMYK 2018 yılı verilerine göre Suriye'den Türkiye'ye sığınan 3.622.366 Suriyeli bulunmaktadır. 2019 yılına gelindiğinde Suriyeli sığınmacı sayısının bir azalma eğilimine girdiğini söylemek mümkündür.<sup>14</sup>

2020 yılına bakıldığında 3.641.370 Suriyeli, 2021 yılında 95.999 kişi artarak 3.737.369 Suriyeli sığınmacı olarak verilere kaydedilmiştir. Göç İdaresi Başkanlığı'nın 19 Mayıs 2022 tarihli verilerine göre ise Türkiye 3.763.447 Suriyeliye ev sahipliği yapmaktadır.<sup>15</sup>

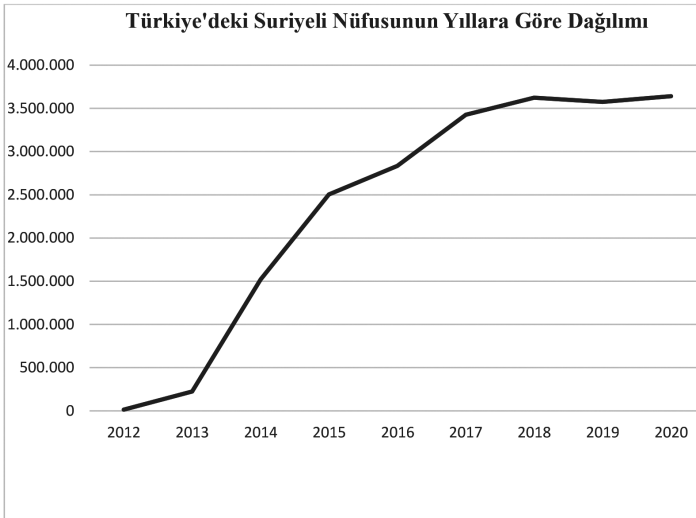
Türkiye'de 2018 yılı itibarıyla Suriyeli sığınmacılarda bir azalma eğilimi görülmektedir. Suriyeli sığınmacı sayısının son yıllarda çok fazla artış göstermeme nedenlerine şunları ekleyebiliriz:

- Suriye'de savaş ortamının görece sakinleşmesi,
- Türkiye'nin sınır ötesi operasyonları sayesinde güvenilir bölgeler oluşturulması ve Suriyelilerin bu bölgelere yerleştirilmesi,
- Türkiye üzerinden Avrupa ülkelerine yasal ya da yasadışı yollarla geçen Suriyeliler.

Suriyelilerin 2012 yılından başlayarak 2020 yılına kadar geçen zamandaki Türkiye'ye göç etme grafiği aşağıda verilmiştir.<sup>16</sup>

### Şekil 1.

#### 2012-2020 Yılları Arası Türkiye'de Bulunan Suriyelilerin Nüfus Dağılımı



<sup>14</sup> "UNHCR", UNHCR Türkiye, (çevrimiçi) <https://www.unhcr.org/tr/>, 17 Mayıs 2022.

<sup>15</sup> "Göç İdaresi Başkanlığı", (çevrimiçi) <https://www.goc.gov.tr/>, 17 Mayıs 2022.

<sup>16</sup> A.g.e.

Türkiye’de geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin, Adana, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis ve Osmaniye olmak üzere 5 ilde toplam 7 adet barınma merkezi bulunmaktadır. Geçici barınma merkezlerinde toplam 50.614 Suriyeli bulunmaktadır. Suriyelilerin geri kalan kısmı ise başta Güneydoğu kentleri olmak üzere Türkiye’nin her kentine yerleşmiş durumdadır. Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre bazı kentlerde yoğun bazı kentlerde ise az sayıda da olsa her kentte geçici koruma altında Suriyeli bulunmaktadır. Suriyelilerin en az bulunduğu kent Artvin, en çok bulunduğu kent ise İstanbul’dur.<sup>17</sup>

2014-2022 yılları arasında Suriyelilerin üçüncü bir ülkeye yerleştirilme istatistiklerine bakıldığında ise toplam 18.902 kişinin başka ülkelere yerleştirildiğini söylemek mümkündür. Kanada hem BMMYK aracılığıyla hem de doğrudan 9.440 Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Kanada’yı sırasıyla ABD, İngiltere ve Norveç izlemektedir. Son sıralarda ise 3 Suriyeli ile Hollanda ve 1 Suriyeli ile Fransa üçüncü ülkeye yerleştirilen Suriyelilere ev sahipliği yapmaktadır. Aşağıda Göç İdaresi Başkanlığı’nın hazırlamış olduğu 2014-2022 yılları arasında Suriyelilerin üçüncü ülkelere yerleştirilmesi tablosu yer almaktadır.<sup>18</sup>

**Tablo 1.**  
**2014-2022 Yılları Arasında Suriyelilerin Üçüncü Ülkelere Yeniden Yerleştirilmesi**

Sayı Numarası	Ülke	Çıkış Yapan Kişi Sayısı
	<b>Toplam</b>	<b>18.902</b>
1	Kanada (BMMYK)	6.795
2	Kanada (Doğrudan)	2.645
3	ABD	4.228
4	İngiltere	2.608
5	Norveç	1.926
6	İsviçre	174
7	İsveç	168
8	Avustralya	115
9	Avusturya	58
10	Belçika	46
11	Lüksemburg	46
12	Romanya	43
13	Lihtenştayn	18
14	Yeni Zelanda	15
15	İzlanda	13
16	Hollanda	3
17	Fransa	1

<sup>17</sup> “Göç İdaresi Başkanlığı”, (çevrimiçi) <https://www.goc.gov.tr/>, 17 Mayıs 2022.

<sup>18</sup> A.g.e.

Bu çalışma açısından ise Ankara ve Kırıkkale kentlerinin genel yapısını ve göçmen sayısını değerlendirmek oldukça faydalıdır. Başkent Ankara; yükseköğrenim kurumları, organize sanayi bölgeleri ve istihdam olanaklarıyla oldukça önemlidir. Türkiye Cumhuriyeti devletinin yönetim merkezi olan Ankara, uluslararası birçok kurum ve kuruluşun da temsilciliklerinin bulunduğu bir konumdur. Yapılan birçok çalışmada da Ankara'nın en yaşanabilir kentlerden biri olduğu sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.<sup>19</sup>

Göç İdaresi Başkanlığı istatistiklerine göre Ankara'da 100.512 kayıt altında Suriyeli bulunmaktadır. Ankara'da Suriyelilerin yoğun olduğu ilk ilçe Altındağ, sonra ise sırasıyla Yenimahalle ve Mamak ilçeleridir. Suriyelilerin Ankara'da özellikle bu üç ilçede yoğunlaşma nedenlerinin başında sanayi bölgelerine yakınlık ve iş bulmada kolaylık gelmektedir.<sup>20</sup> Daha önce gelen Suriyelilerin tavsiyeleri, diğer ilçelere oranla daha ucuz barınma, yeme ve içme gibi durumlar da Suriyelilerin bu ilçelerde yoğunlaşmalarının nedenlerindedir.

Kırıkkale ise Ankara'ya yakınlığından ve doğu bölgelerine geçiş kapısı konumunda bulunduğundan dolayı İç Anadolu bölgesinde önemli kentlerden biri sayılabilir.<sup>21</sup> Kırıkkale hem karayoluyla hem de demir yoluyla Karadeniz, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerine ulaşım için önemli bir noktadadır. Ayrıca sanayi için bulunan fabrikalar (savunma ve petrol) ve daha kırsal kesimlerde yaşayanların uğraşları olan tarım ve hayvancılık Kırıkkalelilerin önemli geçim kaynaklarıdır. 1992 yılında kurulan Kırıkkale Üniversitesi de kentin sosyal, demografik ve ekonomik yönden gelişimini önemli ölçüde etkilemektedir. Göç İdaresi Başkanlığı 2018 yılı verilerine göre Kırıkkale'de toplam 7.285 göçmen bulunmaktadır. Göçmenlerin büyük kısmının Suriyeli, Iraklı veya Afgan olduğu bilinmektedir. Kırıkkale'de Mayıs 2022 verilerine bakıldığında 1.969 kayıtlı Suriyeli bulunmaktadır.<sup>22</sup>

Suriyelilerin toplumsal uyum ve kabul tartışmaları özellikle son yıllarda daha da artmış durumdadır. Yapılan çalışmalara bakıldığında Türk vatandaşları, Suriyelilerin güvenlik sorunu oluşturduğunu, bütünleşme sağlanamadığını ve işsizliği arttırdığını düşünmektedir. Suriyeli sığınmacılar da uyum sürecinde özellikle dil sorunundan dolayı çeşitli sorunlar yaşadıklarını dile getirmektedir. Suriyeli sığınmacıların Türk toplum ve kültür yapısını bilmemesi de Suriyelilerin uyumunu zorlaştırmaktadır. Suriyeli sığınmacıların Türk vatandaşlarıyla entegrasyonu büyük ölçüde kültürel ve toplumsal faktörlere bağlıdır. Benzer yaşam tarzları benimsemiş, akrabalık bağları bulunan milletlerin entegrasyon süreci çok daha kolay olurken bunun tam tersi durumlarda ise yeterli entegrasyon düzeyine ulaşamadığı görülmektedir. Suriyeli sığınmacıları sınır kentleri açısından ele alan araştırmacıların çalış-

<sup>19</sup> "CNBC-e Bussiness", CNBC, (çevrimiçi) <https://www.cnbc.com/e-commerce/>, 17 Mayıs 2022.

<sup>20</sup> Sezen Savran ve Necibe Aydan Sat, "Ankara'da Suriyeli Göçmenlerin Yer Seçimi Tercihlerinin İncelenmesi ve Bir Etnik Kentsel Adacık Örneği Olarak Önder, Ulubey, Alemdağ Mahalleleri", *Ankara Araştırmaları Dergisi*, sy 2, Ankara, 2019, s. 297.

<sup>21</sup> Yusuf Ziya Özcan, "İç Göçün Tanımı ve Verileri İle İlgili Bazı Sorunlar", *Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları*, 1998, s. 29.

<sup>22</sup> "Göç İdaresi Başkanlığı", (çevrimiçi) <https://www.goc.gov.tr/>, 17 Mayıs 2022.

malarına bakıldığında toplumsal kabul ve uyum düzeyinin daha yüksek düzeylerde olduğu görülmektedir. Bu durumdaki etkenler ise dil, din gibi faktörlerin yakınlığı, akrabalık ve benzeri bağların bulunmasıdır. Türkiye'nin doğu sınırları haricinde diğer kentlere bakıldığında entegrasyonun çok daha düşük düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Bunun nedeni ise ekonomik, kültürel ve biyolojik (akrabalık bağları) faktörlerin bulunmamasıdır. 2011 yılından itibaren Suriyelilerin Türkiye'ye uyumu her zaman merak edilen ve tartışılan bir konu olmuştur. Suriyelilerin misafirliğinin 11 yılı bulması hem Suriyeliler açısından hem de Türk vatandaşları açısından entegrasyon sorununu sürekli hale getirmektedir. Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye uyumunu araştırmak da bu noktada oldukça önemli görülmektedir.

### **3. Bulgu ve Tartışmalar**

#### **3.1. Araştırma Metodolojisi**

Bu çalışma 2011 yılı sonrası Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin Ankara ve Kırıkkale kentlerindeki entegrasyon sürecini ve yaşanan sorunları belirlemeye çalışmaktadır. Kentlere uyum sürecinde karşılaşılan sorunların ve etkilerin belirlenmesinin kamu politikaları bağlamında göç politikalarında yardımcı bir unsur olması hedeflenmektedir. Ankara ve Kırıkkale kentlerinde çıkacak sonuçlar ile entegrasyon sürecinin büyük ve küçük kentlerdeki etkilerinin benzerlikleri ve farklılıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada toplumsal uyum ve kabul süreci Suriyelilerin gözünden yorumlanmaya ve anlaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini Ankara ve Kırıkkale kentlerinde geçici koruma kapsamı altında bulunan Suriyeliler oluşturmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemine bağlı olarak anket görüşmeleri uygulanmıştır. Anket görüşmeleri seçilme nedeni geniş kitlelerden sistemli bilgi toplanabilmesi ve elde edilen verilerin kolayca karşılaştırılabilir olmasındandır. Gönüllü katılımcılara; "Kırıkkale ve Ankara'daki Suriyelilerin Kentteki Uyum Süreçleri ve Algılarının Ölçülmesine Yönelik Anket Çalışması" ölçeği uygulanmıştır.

Sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda evreni temsil edecek örneklem sayısının 300-400 arasında olması ideal görülmektedir.<sup>23</sup> Çalışmanın ilk etabında iki kentten 600 civarı Suriyeliye ulaşılmaya hedeflenmiştir. Suriyelilerin Türkiye'de izlendikleri ve geri gönderilme endişesinde oldukları nedeniyle araştırma için 374 kişi örnekleme dahil edilebilmiştir. Ayrıca çalışma sırasında dil sorunu yaşanmaması adına anket hem Türkçe hem de Arapça olarak katılımcılara sunulmuştur.

Saha araştırması Kasım 2021-Mayıs 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte Kırıkkale ve Ankara Göç İdaresi Başkanlıkları, çeşitli ilçelerdeki Halk Eğitimi Merkezleri ve öğrenim gören Suriyeli öğrenciler sayesinde örneklem grubuna ulaşılmıştır. Yüz yüze ulaşılamayan durumlarda ise çevrimiçi anket görüşmeleri ile çalışmalar sürdürülmüştür.

<sup>23</sup> Niyazi Karasar, "Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler", *Nobel Akademik Yayıncılık*, Ankara, 2009, s.127.



Anket konuları başlıca; sosyo-demografik, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel değişkenlerden oluşmaktadır. Çalışma sonucunda Kırıkkale ve Ankara kentlerinde kayıtlı olan Suriyelilerin entegrasyon sürecinde yaşadığı benzer ve farklı durumlar tespit edilmiştir. Ayrıca kadın ve erkek Suriyelilerin çeşitli değişkenlere bağlı olarak sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel durumları da analiz edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Katılımcılardan toplanan sosyo-demografik, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklerinin verileri yüzde değerleri hesaplanarak yorumlanmıştır.

### 3.2. Araştırma Bulguları

Katılımcılardan 215 kişi Ankara'da, 159 kişi ise Kırıkkale'de ikamet ettiğini belirtmiştir. Sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda cinsiyet dağılımı her zaman merkez konumda görülmektedir. Bunun nedeni cinsiyet dağılımının, içinde bulunulan toplumsal yapıyı anlamakta kolaylık sağlamasından kaynaklanır. Katılımcıların cinsiyet dağılımına bakıldığında oranların çok uzak olmadığı söylenebilir. Katılımcılardan 145 kişi kadın, 229 kişi ise erkektir. Bu oran yüzdelik dilimde kadınların 38,8 erkeklerin ise 61,2 olduğunu göstermektedir. Yapılan diğer göç araştırmalarına bakıldığında kadın katılımcıların çok daha az sayıda olduğu görülmektedir. Araştırmacılar bunun nedenini kadınların genellikle ev işleriyle ve çocuklarla uğraşmalarına, erkeklere oranla bu tür araştırmalara girmekten çekinmelerine ve korkmalarına bağlamaktadır. Kadınların araştırmalara katılmamalarının bir diğer nedeni de savaş ortamından kaçış sonrası psikolojik durumlarından kaynaklanmaktadır. Ayrıca Suriyeli kadınların kültürel faktörleri ve yabancılara karşı çekimser halleri de bir diğer neden olarak görülmektedir. Araştırmamız diğer araştırmalara nazaran kadınların katılımı açısından kolay olmuştur. Bunun nedeni ise Göç İdaresi Başkanlıkları ve Halk Eğitimi Merkezlerine gelen kadınlara rahatlıkla ulaşılabilmesinden kaynaklanmaktadır. Göç İdaresi Başkanlığı Suriyelilere her konuda destek olmakta, toplumsal kabul ve uyum sürecini kolaylaştırmaktadır. Halk Eğitimi Merkezleri de özellikle kadınların istihdamı ve entegrasyonu konularında oldukça destek sağlamaktadır. Saha araştırmaları sürecinde birçok Suriyeli kadının becerilerini çeşitli kurslarda diğer insanlara gösterdiğini ve öğrettiğini gözlemlene fırsatımız da olmuştur. Göç İdaresi Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü arasındaki iş birliği ile de sosyal uyum ve yaşam eğitimleri verilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2022 yılı verilerine bakıldığında sosyal uyum ve yaşam eğitimlerinin en çok başvurulan ve en çok kursiyeri bulunan kurs olduğu görülmektedir.<sup>24</sup> Bu iş birliği ile Türkiye'de bulunan göçmenlerin uyumunun kolaylaştırılması hedeflenmektedir.

<sup>24</sup> "T.C. Milli Eğitim Bakanlığı", (çevrimiçi) <https://e-yaygin.meb.gov.tr/>, 29 Mayıs 2022.

Sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda önemli bir diğer unsur ise örneklem grubunun içinde bulunduğu yaş grubudur. Araştırmamız içinde oldukça önemli olan yaş grubu bize hangi yaş grubunun göçe eğimli olduğunu da göstermektedir. Anket görüşmeleri 18 yaş üstü Suriyeli katılımcılarla gerçekleştirilmiştir. Anket görüşmelerinde belli bir yaş grubu yerine 18 yaş üstü tüm yaş gruplarının katılımına dikkat edilmiştir. Bu sayede farklı yaş gruplarının entegrasyon sürecini gözlemlemek mümkündür. Aşağıda yer alan tablo 2'den anlaşılacağı üzere en etkin yaş gruplarının Türkiye'ye göç ettiğini söyleyebiliriz. Türkiye açısından bu durumun hem avantajları hem de dezavantajları bulunmaktadır. Suriyelilerin iş gücü piyasasına dahil edilmesi ve belli alanlarda yetenekli Suriyelilerin beyin göçü olarak değerlendirilip Türkiye'de istihdam fırsatları sunulabilmesi avantaj sayılabilir. Bunun nedeni milli gelire bu şekilde katkı sağlayabilecek olmalarındandır. Suriyeli genç nüfusun Türkiye'de bulunmasının dezavantajları ise şunlar olabilir:

- Kayıt dışı istihdam ve ucuz işgücü artabilir,
- Güvenlik endişesi artabilir, suç oranlarında artış meydana gelebilir,
- Yerel halk ve Suriyeliler arasında çatışma ve uyumsuzluk artışı meydana gelebilir.

51 yaş ve üzeri Suriyelilerin 18-50 yaş arası Suriyelilere göre daha az olmalarının nedeni yaşları ilerleyen nüfusun ülkelerini bırakmak istememelerinden ve yaşadıkları topraklara alışık olmalarından kaynaklı olabilir. 18-50 yaş arası grup ise 51 yaş üstü gruba göre daha etkin ve verimli sayılabilir. 50 yaş altı nüfusun sayıca fazla olmasının ilk nedeni can güvenliklerini sağlamaktır. İkinci neden Suriyelilerin hem kendilerine hem de ailelerine daha iyi yaşam standartları sunabilmek istemesindedir. Üçüncü neden ise istihdam olanaklarının ülkelere göre daha fazla olmasından kaynaklıdır.

Göç alanında yapılan çalışmalarda önemli bir faktör de katılımcıların medeni durumudur. Göç etmek isteyen kişilerin medeni durumları hem gidilecek yere uyum sağlamak açısından hem de toplumsal kabul görebilmek açısından oldukça önemlidir. Katılımcılardan 106 kişi bekar olduğunu geri kalan 268 kişi ise evli olduğunu belirtmektedir. Bekar olduğunu belirten Suriyeliler genellikle 18-25 yaş arasında yer almaktadır. Katılımcıların %28,3'ünün bekar olması gelecekte Türkler ile evlilik olasılıklarını arttırmaktadır. Suriyeliler, Türk vatandaşlığına geçişin kolay olması ve daha iyi yaşam standartlarına erişebilmek amacıyla Türklerle evlenmek isteyebilirler. Bu durumun bir olasılık olarak değerlendirilmesi göç araştırmaları açısından faydalı olacaktır. Katılımcıların %71,7'sinin evli olması da sığınmacıların genellikle aileleri ile göç ettiğinin bir göstergesidir. Ayrıca Suriyelilerin evlilik oranının bu denli yüksek olması Arap toplumlarında erken yaşta evlenmelerin de geleneksel bir hale gelmesinden kaynaklanmaktadır. Örneklem grubuna ilişkin tanıtıcı bulgular aşağıda tablo şeklinde gösterilmiştir.

**Tablo 2. Katılımcıların Genel Özellikleri**

<b>Yaşanılan Kent</b>	<b>Kişi Sayısı</b>	<b>Yüzdeler Dilim</b>
Ankara	215	%57,5
Kırıkkale	159	%42,5
<b>Cinsiyet</b>	<b>Kişi Sayısı</b>	<b>Yüzdeler Dilim</b>
Kadın	145	%38,8
Erkek	229	%61,2
<b>Yaş Grubu</b>	<b>Kişi Sayısı</b>	<b>Yüzdeler Dilim</b>
18-25 Yaş	88	%23,5
26-35 Yaş	119	%31,8
36-50 Yaş	107	%28,6
51-65 Yaş	60	%16
Toplam	374	100
<b>Medeni Durum</b>	<b>Kişi Sayısı</b>	<b>Yüzdeler Dilim</b>
Bekar	106	%28,3
Evli	268	%71,7
Toplam	374	100

Katılımcıların eğitim durumlarına bakacak olursak kadınlardan 15 kişi, erkeklerden ise 21 kişi okuma yazma bilmemektedir. Kadın sığınmacılardan 41 kişi ortaokul mezunu olduğunu belirterek eğitim düzeyi verilerinde ilk sırada yer almıştır. Kadın sığınmacılarda ikinci sırada ise lisans mezunu olan 33 kişi yer almaktadır. Erkek sığınmacılarda ilk sırada 70 kişiyle lisans mezunu, ikinci sırada ise 62 kişi ile ilkokul mezunu yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda cinsiyet değişkeni eğitim durumu üzerinde belirleyici bir etken olarak görülmektedir. Ancak çalışmada karşılaşılan sonuç bu durumun yanıltıcı olabileceğinin de göstergesidir. Türkiye’de Suriyeli sığınmacılara eğitim alanında sunulan fırsatlar kadınların eğitim durumlarını yükseltmelerinde bir avantaj sunabilmiştir.

Katılımcıların genel olarak eğitim durumları okur yazar olmayan, ilkokul ve ortaokul mezunu kişilerin diğer eğitim durumlarına göre fazla olduğunu göstermektedir. Bu durum sığınmacıların beyin göçü olarak Türkiye’yi tercih etmediklerini, sığınmacı olarak kitlesel akımlarla göç ettiklerini diğer araştırmalarda olduğu gibi tekrar göstermektedir. Katılımcıların eğitim düzeyinin genel olarak yüksek olduğunu söylemek mümkün değildir. Ayrıca anket çalışmaları yapılırken okuma yazma bilmeyen Suriyeli sığınmacılara tercüman desteği yapılarak araştırma kolaylaştırılmıştır. Tablo 3’te katılımcıların eğitim durumu gösterilmektedir.

**Tablo 3. Eğitim Durumları**

Eğitim Durumu	Kişi Sayısı	Yüzelik Dilim
Okur Yazar Değil	36	9,6
İlkokul	87	23,3
Ortaokul	78	20,9
Lise	70	18,7
Lisans	103	27,5
Toplam	374	100

Katılımcıların eğitim durumu ve cinsiyet dağılımı oranlarına bakıldığında kadınların ilk sırada 41 kişi ile ortaokul mezunu, erkeklerin ise ilk sırada 70 kişi ile lisans mezunu olduğu görülmektedir. Cinsiyet dağılımına göre eğitim durumlarına bakıldığında kadınların lisans mezunu oranının erkeklerin lisans mezunu oranına göre çok daha düşük olduğunu görebilmekteyiz. Kadınlardan 15 kişinin, erkeklerden ise 21 kişinin okur yazar olmama durumu da dikkat çeken bir diğer durumdur. Araştırma örnekleminde üniversitede okuyan Suriyeli katılımcıların sayıca fazla olması da tabloya yansımaktadır. Erkek Suriyelilerin Türkiye’de üniversite okuma oranları kadın Suriyelilere göre oldukça fazladır. Ataerkil bir yapıda olan Suriye’de kadınlar genellikle ev işlerinden ve ailelerinin bakımından sorumlu tutulmaktadır. Kadın Suriyelilerin lisans düzeyinde eğitim oranlarının düşüklüğü de geldikleri kültürden ve yaşam biçiminden kopamadıklarını göstermektedir. Suriyeli katılımcıların eğitim durumu ve cinsiyet dağılımı Tablo 4’te gösterilmektedir.

**Tablo 4. Eğitim Durumları ve Cinsiyet Dağılımları**

		Cinsiyet			
		Erkek		Kadın	
		Kişi Sayısı	Yüzelik Dilim	Kişi Sayısı	Yüzelik Dilim
Eğitim Durumu	Okur Yazar Değil	21	%58,3	15	%41,7
	İlkokul	62	%71,3	25	%28,7
	Ortaokul	37	%47,4	41	%52,6
	Lise	39	%55,7	31	%44,3
	Lisans	70	%68,0	33	%32,0

Suriyeli katılımcıların %52,4'ünün çalıştığı, %46'sının çalışmadığı ve %1,6'sının ise cevap vermediği görülmektedir. Suriyeli kadınların %54,7'sinin, erkeklerin ise %45,3'ünün çalışmadığı da araştırma sonucunda çıkan bir başka bulgudur. Suriyeli kadınların istihdama ve dolayısıyla çalışma hayatına çok katkıda bulunmadıkları dikkat çeken bir noktadır. Kadınların çoğunlukla ev işleriyle meşgul oldukları ve genellikle birden fazla çocuk sahibi olduğundan dolayı çocuklarla ilgilendiği de tahmin edilmektedir. Çalışma hayatına katılan kadınların ise genel olarak özel sektörde düşük ücretlerle çalıştırıldığı bilinmektedir. Kadınların çalışma hayatında çok aktif bulunmamasının bir diğer nedeni de geldikleri ataerkil toplumdan kaynaklanmaktadır. Kadınların eşleri de kadınların çalışmalarına karşı çıkmakta ve reddetmektedir. Bu nedenle de Suriyeli kadınlar çalışma hayatında aktif katılımcı rolünde değillerdir. Katılımcıların cinsiyete göre çalışma durumlarının tablosu da bu durumu kanıtlar niteliktedir. Suriyeli kadın katılımcıların %26'sı çalışırken Suriyeli erkek katılımcıların ise %74'ü çalışmaktadır. Katılımcıların istihdam durumu ve cinsiyet dağılımı Tablo 5'te gösterilmektedir.

**Tablo 5. İstihdam Durumları**

Çalışma Durumu		Kişi Sayısı		Yüzdeler Dilim	
Çalışan		196		%52,4	
Çalışmayan		172		%46,0	
Cevap yok		6		%1,6	
Toplam		374		100,0	
Çalışma Durumu ve Cinsiyet Dağılımı		Cinsiyet			
		Erkek		Kadın	
		Kişi Sayısı	Yüzdeler Dilim	Kişi Sayısı	Yüzdeler Dilim
Çalışıyor musunuz?	Evet	145	%74,0	51	%26,0
	Hayır	78	%45,3	94	%54,7

Katılımcıların aylık gelir durumlarına bakıldığında 3001 TL ve üzeri olduğunu belirten Suriyeliler bu kapsamda ilk sırada yer almaktadır. Aylık 500 TL kazandığını söyleyen Suriyelilerin ise günlük işlerde çalıştığı tahmin edilmektedir. Yeterli vasıfta görülmeyen Suriyeli sığınmacılar günlük işlerde düşük ücretlerde çalışmak zorunda kaldıkları diğer araştırmalarda da ortaya çıkmıştır.

Suriyeli katılımcıların çoğunun özel sektörde çalıştığını gözlemlemek de mümkündür. Ankara ve Kırıkkale'de özellikle sanayi bölgelerinde düşük üc-

retlerde, zor şartlar altında çalıştıklarını söyleyebiliriz. Ayrıca Suriyelilerin birçok çalışma hakkından mahrum bırakıldığını ve sigortasız bir şekilde çalıştırıldıkları da aşikardır. Suriyeli erkeklerin Türkiye'ye sığındıkları tarihten beri çok rahat çalışma standartlarında olmasa bile iş sıkıntısı yaşamadıklarını söyleyebiliriz. Suriyeli erkekler bu şekilde emek piyasasına ve milli gelire de bir katkı sağlamaktadır.

Yapılan göç araştırmaları bu durumun yerel halk açısından olumlu olmadığını göstermektedir. Türk vatandaşları Suriyeliler geldikten sonra işsizlik oranlarının arttığını düşünmektedir. Yani Suriyelilerin istihdama olan katkısının hem olumlu hem de olumsuz sonuçları bulunmaktadır. Bu sonuçların dengelenmesi ise uygulanacak göç politikalarına bağlıdır. Katılımcıların aylık gelir durumu Tablo 6'da gösterilmektedir.

**Tablo 6. Katılımcıların Aylık Gelir Durumu**

Aylık Gelir Durumu	Kişi Sayısı	Yüzdeler Dilim
0-500 TL	53	%14,2
501-1600 TL	88	%23,5
1601-3000 TL	28	%7,5
3001 TL ve üzeri	140	%37,4
Cevap yok	65	%17,4
Toplam	374	100,0

Göç araştırmalarında bir diğer önemli faktör de göçmenlerin geldikleri yıldır. "Bu kente hangi yıl geldiniz?" sorusuna katılımcıların %70,2'si 2015-2018 yılları arasında geldiklerini belirtmiştir. 2015-2018 yılları arasında göçün bu denli yüksek olmasının sebebi Suriye'nin iç karışıklığının çok şiddetli bir hal almasındandır. Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre 2014 yılı itibarıyla Suriye'den Türkiye'ye göçün en yüksek seviyelere çıktığını söylemek mümkündür. 2018 yılı itibarıyla ise göç oranında çok fazla artış yaşanmadığını görebiliriz.

Katılımcıların 2011-2014 yılları arasında ise %18,3'ünün Ankara ve Kırıkkale kentlerine göç ettiği bilinmektedir. 2019-2021 yılları arasında ise bu kentlere göç eden Suriyeli sayısı 29 kişi ile yüzdeler dilimde 11,5'lik oranı ifade etmektedir. 2022 yılı itibarıyla Ankara kenti de içinde olmak üzere 16 kent Suriyelilerin kayıt yaptırmasına kapatılmıştır. Seyreltme Projesi olarak bilinen uygulamaya göre Türkiye nüfusunun demografik yapısının korunması hedeflenmektedir. Katılımcıların Kırıkkale'ye veya Ankara'ya göç etme yılları Tablo 7'de gösterilmektedir.

**Tablo 7. Katılımcıların Kentlere Gelme Yılları**

Göç Edilen Yıl	Kişi Sayısı	Yüzdeler Dilim
2011-2014	46	%18,3
2015-2018	177	%70,2
2019-2021	29	%11,5
Toplam	252	100,0

Göçmenlerin çocuk sahibi olma durumu da göç araştırmaları açısından önemli bir faktördür. Katılımcıların çocuk durumlarına bakacak olursak; ilk sırada %49,2'lik dilimle 3 ve üzeri çocuk sahibi Suriyeliler gelmektedir. İkinci sırada ise %19,5 ile 2 çocuk sahibi Suriyeliler bulunmaktadır.

Çocuk sahibi olan 277 kişiden 213'ü eğitim çağında çocuğu olduğunu belirtmektedir. Eğitim çağında çocuğu bulunan Suriyelilerden 171 kişi ise çocuklarının okula gittiklerini belirtmektedir. Suriyeli çocukların eğitimden mahrum kalmaması için yapılan uygulamalar ve dil sorununun çözülmesi için yapılan çalışmalar gibi eğitim politikaları sayesinde eğitimde eşitlik sağlanmıştır diyebilmek mümkündür. Suriyeli ebeveynler çocuklarını bu uygulamalar sayesinde okula yazdırabilmekte ve çocuklar eğitimlerine devam edebilmektedir. Buna rağmen eğitim çağındaki çocuklarını okula yazdırmayan Suriyeliler de azımsanmayacak kadardır.

Savaştan kaçarak can güvenliklerini sağlamak isteyen Suriyeliler Türkiye'ye sığındıklarında temel ihtiyaçlarının karşılanacağı güvencesine dayanmışlardır. Suriyelilerin çalışma şartları yerel halka göre daha ağır halde de olsa Suriyeliler hayatlarını sürdürürebilmek için çalışmak zorundalardır. Sigortasız çalışan Suriyeliler, iş verenlere karşı kendi şartlarını belirtememekte ve bu durumu kabullenmek zorunda kalmaktadır. Ayrıca eğitim durumlarının da görece düşük olduğu gözlemlenmektedir.

Geldikleri kültür, konuştukları dil ve yaşam tarzlarında farklılıklar bulunan Suriyeli sığınmacıların sosyo-ekonomik düzeylerinin genel olarak düşük seviyelerde olduğu görülmektedir. Bu durum ise evrensel sığınmacı profili ile Türkiye'deki Suriyeli profilinin benzer olduğunu göstermektedir.<sup>25</sup> Anket görüşmeleri yapılan katılımcılar da hem evrensel sığınmacı profiliyle hem de Türkiye'de bulunan Suriyeli profili ile benzerlik göstermektedir.

Likert tipi ölçeğe bağlı olan soruların cevaplarında öncelikle Suriyeli sığınmacıların sosyo-ekonomik durumlarını ele almak faydalı olacaktır. Suriyeli katılımcıların sosyo-ekonomik durumuna ilişkin bilgiler aşağıda tablo şeklinde gösterilmiştir.

<sup>25</sup> Ayşe Şebnem Tunç, "Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme", *TESAM Akademi Dergisi*, sy 2, 2015, ss. 37-39.

**Tablo 8. Suriyelilerin Sosyo-Ekonomik Durumları**

<b>Sosyo-Ekonomik Değişkenler</b>	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
İş bulma konusunda devlet yeterli desteği vermektedir.	%31,8	%16,3	%18,2	%13,1	%20,6
İş bulma konusunda işverenler (özel sektör) yeterli desteği vermektedir.	%27,0	%17,9	%19,0	%17,4	%18,7
İşyerlerinde az ücretle çalışıyorum ve/veya çalışma saatlerim çok uzun ve/veya sigortam yok.	%20,9	%23,0	%14,4	%19,0	%22,7
Kırıkkaleliler veya Ankaralıları Suriyeliler geldikten sonra yerel halk arasında işsizliğin arttığını düşünüyorlar.	%20,9	%13,6	%18,2	%16,0	%31,3
Kırıkkale veya Ankara halkına nazaran daha olumsuz iş koşullarında çalışıyorum.	%25,1	%19,8	%21,1	%14,2	%19,8
Kırıkkalelilere veya Ankaralılarına göre daha çok kira veriyorum	%24,1	%19,3	%22,7	%16,3	%17,6
Suriyelilere yapılan sosyal ve ekonomik yardımları yeterli buluyorum.	%24,3	%21,9	%19,0	%12,8	%21,9
Yerel hizmetlerden memnunum.	%13,4	%18,4	%21,1	%24,3	%22,7

Katılımcıların yüzdeler paylara göre dağılımlarına bakacak ve analiz edecek olursak:

- İş bulma konusunda devlet tarafından yeterli desteği görmediğini söyleyen Suriyeliler diğer katılımcılara oranla çok daha fazladır.



- İş bulma konusunda özel sektör tarafından yeterli desteği görmediğini söyleyen Suriyeliler diğer katılımcılara oranla fazla görülmektedir.
- Suriyelilerin iş yerlerinde daha az ücretle ve daha fazla çalıştırılması ya da sigortasız çalıştırılması durumunda enteresan bir sonuçla karşılaşmıştır. Katılımcıların %43,9'u bu duruma katılmadıklarını, %41,7'si ise katıldıklarını dile getirmişlerdir. Bu sonuç Suriyelilerin neredeyse yarı yarıya iş olanaklarından memnun olduğunu göstermektedir. Bu durum Suriyelilerin çalışmak zorunda kalmalarıyla ve işverenlere herhangi bir şart sunamama durumlarıyla da açıklanabilir.
- Suriyelilere yerel halkın istihdam olanaklarıyla ilgili durumları sorulmuştur. Katılımcıların %47,3'ü Suriyeliler geldikten sonra yerel halk arasında işsizlik oranını arttırdığını düşünmektedir. Katılımcıların %34,5'i ise bu duruma katılmadıklarını ifade etmektedirler. Suriyelilerin Türkiye'ye göç ettiğinden beri işsizlik sıkıntısı çekmemesi bu durumu açıklamaktadır. Suriyelilerden maddi olanağı olmayanlar zor şartlar altında ve düşük ücretlerle de olsa iş bulmuşlar ya da maddi olanağı olanlar kendi işletmelerini açabilmişlerdir. Bu durum ise Suriyelilerin Türkiye'ye geldiklerinde işsizlik oranının arttığı fikrine çok fazla katılmamalarının bir göstergesidir.
- Katılımcılara yerel halka göre daha olumsuz şartlarda çalışma durumu sorulduğunda oranların birbirine görece yakın olduğu gözlemlenmektedir. Suriyelilerin %44,9'u bu duruma katılmadığını belirtirken, %34'ü katıldığını belirtmektedir.
- Kirada kalan Suriyelilere yerel halka göre daha fazla kira verilip verilmediği sorulmuştur. Suriyelilerin %24,1'i kesinlikle daha fazla kira vermediklerini, %19,3'ü ise daha fazla kira vermediklerini söylemektedir. Katılımcıların %22,7'si ise bu durumda kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. Bu durumda ev sahiplerinin Suriyelilere karşı çifte standart uygulamadıkları sonucuna varılabilir.
- Katılımcıların %46,2'si Suriyelilere yapılan sosyal ve ekonomik yardımları yeterli bulmadığını belirtmişlerdir. Sosyal ve ekonomik yardım durumlarında ikinci sırada ise %34,5 ile yeterli bulan Suriyeliler gelmektedir. Türk aile yapısına benzerliği fazla bulunmayan Suriyeliler, çok çocuklu ve genel olarak kalabalık aileler oldukları için hayat standartları ortalamasının altında kalmaktadır. Ulusal ve uluslararası yardımlar Suriyeliler tarafından yeterli görülmemektedir.
- Suriyelilere yerel hizmetlerden memnun olup olmadıkları sorulmuştur. Katılımcıların %22,7'si kesinlikle memnun olduklarını, %24,3'ü ise memnun olduklarını söylemektedir. Bu bulguya göre Suriyelilerin yerel hizmetlerden çoğunlukla memnun olduğunu söylemek mümkündür.

Suriye'den Ankara'ya veya Kırıkkale'ye göç eden Suriyelilerin sosyo-kültürel durumları likert tipi ölçek ile ölçülmüş ve aşağıdaki tabloda gösterilen sonuçlara ulaşılmıştır.

**Tablo 9. Suriyelilerin Sosyo-Kültürel Durumları**

<b>Sosyo-Kültürel Değişkenler</b>	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Türkçe bilmemek günlük hayatta ve iş hayatında iletişim sıkıntısı yaratmaktadır.	%21,7	%11,8	%9,1	%27,8	%29,7
Dil bilmediğim için kamu kurumlarından sosyal hizmet alımında zorluk yaşıyorum.	%24,9	%11,0	%12,6	%30,7	%20,9
Kültürel farklılıklardan ötürü bulunduğum ülkeye/kente uyum sağlamakta zorluk çekiyorum.	%19,8	%18,2	%22,5	%25,9	%13,6
Dinsel farklılıklardan ötürü yerel halkla uyum sorunu yaşıyorum.	%38,2	%19,5	%22,5	%9,9	%9,9
Suriyeli olduğum için yaşadığım veya gittiğim yerlerde sosyal anlamda dışlanmaya maruz kalıyorum.	%31,3	%17,4	%24,6	%15,0	%11,8
Bu kentteki komşularım ile ilişkilerim iyidir.	%15,2	%12,6	%26,7	%22,5	%23,0
T.C. vatandaşlığına geçmek isterim.	%26,5	%13,1	%18,7	%11,0	%30,7
İmkanım olsa daha iyi yaşam koşulları olan bir ülkeye gitmek isterim.	%23,0	%9,9	%13,6	%16,8	%36,6
Suriye'de savaş biterse dönebilirim.	%32,1	%4,5	%22,2	%11,0	%30,2

Katılımcıların yüzdelik paylara göre en yüksek dağılımlarına bakacak ve inceleyecek olursak:

- Suriyelilere Türkçe bilmemenin günlük yaşamı zorlaştırıp zorlaştırmadığı sorulmuştur. Katılımcıların %29,7'si Türkçe bilmemenin kesinlikle iletişim sıkıntısı yarattığını belirtmiştir. Suriyelilerin %27,8'i ise Türkçe bilmemenin iletişim sıkıntısı yarattığı konusuna katıldıklarını belirt-

mektedir. Bu durum günlük hayatta gerçekleştirilen iletişim ve iş yaşamındaki iletişim ile bağlantılıdır. Suriyeliler kendi aralarında Arapça konuşarak iletişim kurabilirken bir Türk vatandaşı ile iletişime geçmek istediklerinde zorlanmaktadır. Suriyeliler kamu kurumlarından sosyal yardım almak istediklerinde de dil sorunu yaşadıkları için zorlandıklarını ifade etmektedir.

- Suriyeli katılımcılar kültürel farklılıklardan dolayı yaşadıkları kente ve Türkiye'ye uyum sağlamakta zorlandıklarını belirtmiştir. Suriyelilerin %25,9'u bu duruma katıldıklarını, %13,6'sı ise kesinlikle katıldıklarını ifade etmektedir. Yapılan diğer göç araştırmalarına bakıldığında kültürel farkların bulunmasının Türk vatandaşları tarafından da sıklıkla dile getirildiğini söylemek mümkündür. Entegrasyon sürecinde Suriyelilerin Türkiye'de bulunan kültürel duruma uyum sağlamaları aynı zamanda da Türk vatandaşlarının Suriyelilerin kültürel farklılıklarını anlayışla karşılayabilmeleri gerekmektedir. Son yıllarda yaşanan entegrasyon sorunu tartışmalarının en önemli faktörlerinden biri de kültürel farklılıklar olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Katılımcılara dinsel farklılıklardan dolayı bir ayrıma maruz kalıp kalmama durumu sorulmuştur. Katılımcıların %32,8'i dinsel farklılıklardan dolayı kesinlikle bir ayırım yaşamadıklarını dile getirmektedir. Suriye'nin dini yapısına bakıldığında nüfusun %74'ü Sünni Müslüman, %12'si Nusayri, %11'i Hristiyan ve %3'ü de Dürzi'dir<sup>26</sup> Türkiye'nin nüfusunun ise %89,5'inin Müslüman olduğu bilinmektedir. Bu durum da Suriyelilerin dini durumlarında bir ayrıma maruz kalmadıklarını göstermektedir. Suriyelilerin ve Türklerin kültürel anlamda farklılıkları olsa da dinsel anlamda birbirlerine yakınlıkları olduğu söylenebilir. Dini yapının iki millet açısından benzerliği entegrasyon sürecini olumlu yönde etkileyebilecek bir faktördür.<sup>27</sup>
- Suriyelilerin etnik kökenlerinden dolayı dışlanmaya maruz kalma durumuna bakacak olursak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kendisini dışlanmış hissetmediği sonucuna ulaşabiliriz.
- Suriyeli katılımcılara kentteki komşuları ile ilişkilerinin iyi olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların %45,5'i komşularıyla iyi bir ilişkilerinin olduklarını söylemektedir. Katılımcıların %27,8'i ise komşularıyla ilişkilerinin iyi olmadıklarını düşünmektedir. Katılımcıların çoğunun komşuları ile ilişkilerinde olumlu bir düşüncede oldukları gözlemlenmektedir.
- Vatandaşlık alma konusuna bakacak olursak katılımcıların %30,7'si kesinlikle vatandaşlık almak istediklerini belirtmektedir. Suriyelilerin Türk vatandaşlığına geçerek vatandaşlık haklarından yararlanmak istediği gö-

<sup>26</sup> Ahmet Bağlıoğlu, "Suriye'de Mezhep Hareketlerinin Güncel Siyaset Üzerine Etkileri", *e-makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi*, 2013, s. 506.

<sup>27</sup> M. Murat Erdoğan, *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum*, 2. bs., İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2018, s.180.

rılmaktadır. Bu durum ise Suriyelilerin misafir olma durumundan çıkıp kalıcı olmaya doğru yöneldiklerini göstermektedir. Fakat katılımcıların %26,5'inin Türk vatandaşlığına kesinlikle geçmek istememesi de dikkat çeken bir noktadır.

- Suriyelilerin 53,4'ünün imkanları olsa daha iyi yaşam koşulları olan ülkelere gitmek istedikleri görülmektedir. Gitmek istemelerinin nedeni Türkiye'de buldukları yaşam standartlarının yükseleceğine olan inançlarından kaynaklanmaktadır. Fakat Suriyelilerin başka ülkelere göç etme durumu ve gidilmek istenen ülkelerin sundukları şartlar bu durumu tamamen engellemektedir.
- Savaş ortamından kaçarak daha iyi yaşam standartlarında olmak için Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin %32,1'i savaş bitse dahi ülkelerine kesinlikle geri dönmeyeceklerini belirtmektedir. Katılımcıların %30,2'si ise savaş biterse ülkelerine kesinlikle geri dönebileceklerini belirtmektedir. Suriyelilerin geçici ve kalıcı olma durumları araştırmalara ve tartışmalara sürekli olarak konu olmaktadır.

#### 4. Sonuç

Türkiye, tarihi boyunca hem göç alan hem de göç veren bir ülke olarak her zaman önemli bir konumda olmuştur. 2011 yılı itibarıyla Suriye'den Türkiye'ye yapılan kitlesel göçler tarih boyunca en çok sığınmacının göç ettiği olay haline gelmiştir. İlk zamanlarda sınır kentlerde ve geçici barınma merkezlerinde yer alan Suriyeliler, zaman geçtikçe diğer kentlerde de yaşamaya başlamıştır. Türkiye'nin tüm kentlerinde Suriyeli sığınmacıların olduğunu söylemek mümkündür. Araştırmamıza dahil ettiğimiz Ankara ve Kırıkkale kentleri de Suriyeli sığınmacıların ikamet ettiği kentlerdendir. Ankara'nın mevcut konumu, imkanları ve sürekli göç alan bir kent olması, Kırıkkale'nin ise Ankara'ya yakınlığı dolayısıyla araştırma alanını oluşturan bu iki kentte Suriyelilerin entegrasyon durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Büyük kentlerde ve küçük kentlerde entegrasyon sürecindeki farklılıklar ve benzerlikler de analiz edilmiştir. Büyük ve küçük kentlerde Suriyelilerin entegrasyon sürecinin genel olarak aynı şekilde ilerlediği sonucuna ulaşıldığını söyleyebiliriz. Araştırma örneklemini ise geçici koruma altında bulunan Suriyeliler oluşturmaktadır. Suriyeli sığınmacılar hem büyük kentlerde hem de küçük kentlerde aynı sorunları yaşadıklarını ve olumlu olarak da aynı faktörlerin etkili olduğunu söylemektedir. Yapılan alan araştırmasına göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Ankara ve Kırıkkale'de bulunan Suriyeli sığınmacıların yaş aralığı genel olarak 18-50 yaş aralığındadır. Bu durum Suriyelilerin en etkin ve verimli yaş gruplarının Türkiye'de bulunduğunu göstermektedir.
- Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir. Suriye'nin geleneksel yapısında bulunan erken yaşta evlilikler, Türkiye'deki Suriyelilerin de bu durumda olduklarını göstermektedir.

- Suriyelilerin çalışma durumlarına bakıldığında kadınların genellikle çalışmadığı görülmektedir. Kadınların çalışmama nedenleri geldikleri toplumsal yapıdan kaynaklanmaktadır. Kadınların ev işleriyle meşgul olmalarını, dışarıda çalışmalarını kabul etmeyen toplumsal yapı ve erkeklerin eşlerinin çalışma durumlarını tamamıyla reddetmesi durumu Türkiye’de bulunan Suriyeli kadınlar için de aynı şekilde ilerlemektedir. Türkiye’de bulunan Suriyeli erkeklerin ise genel olarak özel sektörde daha az ücret ile çalıştığı gözlemlenmektedir.
- Katılımcılar hem günlük hayatta hem de çalışma hayatında Türkçe bilmemenin de zorluklarını yaşadıklarını söylemektedir. Dil sıkıntısı yaşayan Suriyeliler genellikle toplumdan izole bir şekilde kendi aileleri ve akrabaları ile hayatlarını sürdürmeye çalışmaktadır.
- Katılımcıların büyük çoğunluğu dini inançlarını rahatlıkla yaşayabildiklerini söylemektedir. Türkler ile Suriyelilerin dinsel olarak bir çatışma, ayırım, dışlanma gibi durumlar yaşamadığı da gözlemlenmektedir.
- Katılımcılar Ankara ve Kırıkkale kentlerindeki komşularıyla ilişkilerinde zorluk yaşamadıklarını ve herhangi bir dışlanmaya maruz kalmadıklarını söylemektedir. Bu durum Türk halkının misafirperver oluşuyla açıklanabilir. Suriyeli katılımcılar bu durumdan oldukça memnun görünmektedir.
- Suriyeli katılımcılar iş bulma konusunda hem devletin hem de özel sektörün yeterli desteği vermediğini düşünmektedir. Böyle düşünmelerinin nedeni öncelikle dil sorunundan dolayı anlaşmazlıklar yaşanmasından kaynaklanabilir. Sığınmacıların Türkçe bilmeleri hem sosyal hayatlarında hem de temel ihtiyaçlarını karşılama noktasında önemli görülmektedir. Türkçe bilen sığınmacılar iş bulmada daha rahat olurken, sağlık, eğitim ve barınma gibi ihtiyaçlarını da daha kolay bir şekilde sağlayabilmektedir.
- Katılımcıların çoğu imkanları olsa daha iyi yaşam standartları olan bir ülkeye gitmek istediklerini belirtmektedir. Ancak bu durum yasal yollarla şu anda ve gelecekte pek mümkün görünmemektedir. Uluslararası düzenlemeler Suriyelilerin genel olarak Türkiye’de ikamet ettirilmesinden yanadır. Özellikle Avrupa ülkeleri entegrasyon sürecinin zor olacağı için Suriyelileri kendi ülkelerinde istememektedir.
- Suriyeli katılımcıların çoğu Türk vatandaşlığına geçmek istediklerini söylemektedir. Bunun nedeni ise Türk vatandaşlarının sahip olduğu haklara erişebilmektir. Katılımcıların yaklaşık üçte biri ise Türk vatandaşlığı almak istemediklerini söylemektedir. Bu katılımcıların kendi ülkelerine dönmek istedikleri veya Avrupa ülkelerine geçmek istedikleri düşüncesine varmak mümkündür.

Sonuç olarak Suriyelilerin Türkiye’ye entegrasyon sürecinin olumlu olarak ilerlemediğini söyleyebiliriz. Suriyelilerin genel anlamda etkilerinin analiz edilip incelenmesi entegrasyon için çok önemlidir. Entegrasyon sürecinin

olumlu olarak ilerleyebilmesi iki milletin uyumunu sağlayacak politikalara bağlıdır. Suriyeliler Türkiye’de genel olarak yaşam standartları düşük olarak yaşamaktadır. Birçoğu daha iyi yaşam standartlarına ulaşmak için Avrupa ülkelerine geçmek istemektedir. Katılımcıların yaklaşık %40’lık kısmı ise savaş biterse ülkelerine döneceğini söylemektedir. Suriyelilerin etkilerini tüm Türkiye’de görmek mümkündür. Suriyeliler işgücü piyasasına katılarak milli gelire yarar sağlasalar bile toplumsal uyum süreci başarılı olarak ilerleyememektedir. Toplumsal yapının ve kültürlerin farklı olması entegrasyon sürecini engelleyen bir faktördür. Dil sorunu da entegrasyon sürecini engelleyen bir başka faktördür. Yerel halk kitlesel halde gelen sığınmacıları ilk zamanlarda misafir olarak görmüştür. Misafirlik süresi uzadıkça Türk vatandaşları Suriyeliler ile uyum sağlamakta güçlük çeker hale gelmiş ve tepkiler artmıştır. Aynı şekilde Suriyeliler de uyum sürecinin başarılı olarak gerçekleşmediğini söylemektedir. Suriyeliler bazı durumlarda ayrımcılığa maruz kalmakta, bazı durumlarda dil sorunu yaşadıkları için hayata adapte olamamaktadır. Suriyelilerin Türk halkıyla tamamen entegre olması imkansız gibi görünmektedir. Entegrasyon için dil eğitimleri verilmesi ve Türk toplum yapısının öğretilmesi şarttır. Aynı zamanda da gönüllü geri dönüşler için Suriyelilere fırsatlar oluşturulması gereklidir. Savaşın görece azalması ve birçok bölgenin Türkiye’nin desteği ile yaşanabilir hale getirilmesi geri dönüşlerin kapısını açmaktadır. Bu durumlar gözetildiğinde Suriyelilerin entegrasyon tartışmalarının da bir nebze azalacağı düşünülmektedir.

### Kaynaklar

- ADIGÜZEL, Yusuf: “Göç Sosyolojisi”, *Nobel Yayıncılık*, 2019.
- AKINCI, Buket, NERGİZ Ahmet ve GEDİK Ercan: “Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul”, *Göç Araştırmaları Dergisi*, Sayı 2, ss.58-83, 2015.
- BAĞLIOĞLU, Ahmet: “Suriye’de Mezhep Hareketlerinin Güncel Siyaset Üzerine Etkileri”, *E-makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi*, ss. 495-523, 2013.
- CASTLES, Stephen, ve MİLLER Mark J.: “Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008.
- CNBC, “CNBC-e Bussiness”, Erişim 17 Mayıs 2022, “<https://www.cnbc.com/e-commerce/>” (çevrimiçi).
- ERDOĞAN, M. Murat: “Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2018.
- EROĞLU, Ender Canan, ve RUKEN Taşkiran: “Sığınma Hakkı ve Mültecilerin Durumu”. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, ss. 105-28,2002.
- “Göç İdaresi Başkanlığı”, Erişim 17 Mayıs 2022, “<https://www.goc.gov.tr>” (çevrimiçi).
- KARASAR, Niyazi: “Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler”, *Nobel Akademik Yayıncılık*, 2009.
- KOÇAK, Yüksel ve TERZİ Elvan: “Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri”. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Fakültesi Dergisi*, Sayı 3, 2012.

- Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1951).
- ÖZCAN, Yusuf Ziya: “İç Göçün Tanımı ve Verileri İle İlgili Bazı Sorunlar”, *Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları*, 1998.
- ÖZDAL, Barış: “Uluslararası Göç ve Nüfus Hareketleri Bağlamında Türkiye”, *Dora Yayınları*, Basım 1, 2018.
- PERRUCHOUD, Richard ve CROSS Jillyanne Redpath: “Göç Terimleri Sözlüğü”, *Uluslararası Göç Örgütü*, Baskı 2, 2013.
- SAVRAN, Sezen, ve SAT Necibe Aydan: “Ankara’da Suriyeli Göçmenlerin Yer Seçimi Tercihlerinin İncelenmesi ve Bir Etnik Kentsel Adacık Örneği Olarak Önder, Ulubey, Alemdağ Mahalleleri”, *Ankara Araştırmaları Dergisi*, Sayı 2, ss. 283-302, 2019
- SOMERSAN, Semra: “Sosyal Bilimlerde Etnisite ve Irk”, *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, 2004.
- SUNATA, Ulaş: “Diasporik Kimliğiniz, Lütfen!: ABD’deki Çin Diasporası”, *İletişim Yayınları*, 459-82, 2012.
- “T.C. Milli Eğitim Bakanlığı”, Erişim 29 Mayıs 2022, “<https://e-yaygin.meb.gov.tr/>”.
- TUNÇ, Ayşe Şebnem: “Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye’deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme”. *TESAM Akademi Dergisi*, Sayı 2, ss.29-65, 2015.
- BMMYK Türkiye, BMMYK, Erişim 17 Mayıs 2022 “<https://www.unhcr.org/tr/>”.
- YALÇIN, Cemal: “Göç Sosyolojisi”, *Anı Yayıncılık*, 2004.

## Extended Abstract

### **Adaptation Process Of Syrian Refugees: A Research In Ankara And Kırıkkale**

In 2011, 3,070,000 Syrians took refuge in Türkiye during the wars and conflicts in Syria. After 2011, Syrians who wanted to take refuge in Türkiye were given temporary protection status. This is an exceptional procedure in the international law. Mass migration flows from Syria to Türkiye after 2011 continued uninterruptedly until 2018. After 2018, a decrease is observed in terms of migration from Syria to Türkiye. This is due to the relative decrease in the war environment. Looking at the data of 2022, we can say that there are 3,763,211 Syrian refugees in Türkiye. In the first years, Syrians were perceived as guests by the local people. However, the concern that this situation will become permanent over the years paves the way for various discussions. Especially the integration of Syrians into Türkiye has been the subject of research and debate in recent years.

In 2011 and the following years, Turkey has become the country where the most refugees migrate. The fact that there is a long land border between Turkey and Syria is one of the main reasons leading to this situation. In the first years, Syrians stayed in border cities or temporary shelters. In the following years, they spread to all cities of Turkey. The presence of Syrians in every city is not seen in a positive way by the local people. It is stated in most studies that the social acceptance and integration of Syrians is not sufficient, which is also expressed by Turkish people frequently. Integration is a two-way process. A mutual participation is required for Syrians to have a high level of integration. This should be done by the society, the refugees and the state. Syrians have to adapt to Turkey without forgetting the cultural structure of their own country. In other words, Syrians should prepare themselves for adapting to the conditions of Turkey. At the same time, the Turkish people should be ready for the integration process. Only then can social acceptance and harmony be achieved.

In our study, the integration processes of the Syrians in the cities of Ankara and Kırıkkale, and the problems experienced were discussed. Questionnaire interviews, one of the quantitative research methods, were preferred in the study. Socio-demographic, socio-cultural and socio-economic questions were addressed to the participants. The integration process has been tried to be understood and interpreted from the eyes of the Syrians. The following results were obtained in the research conducted with 252 people under temporary protection in Ankara and Kırıkkale:

The research sample consists of Syrian refugees in Ankara and Kırıkkale. Ankara's location and facilities made us choose it as a sample area. We can say that Kırıkkale is included in the sample due to its proximity to Ankara. Differences and similarities in the integration process in big and small cities are analyzed. The positive and negative situations experienced by the Syrians during the integration process were interpreted.



According to the field research, the following results were obtained:

- The age range of the Syrian refugees in the cities is generally between 18 and 50. This shows that the productive age group of Syrians is in Türkiye.
- The marital status of the majority of the participants is married. This results from early marriages in the traditional structure of Syria. It is possible to say that the Syrians in Turkey are also in this situation.
- If we look at the employment status of Syrians, it is seen that most of the women are not working. The reasons for women's not working or not being able to work stem from the structure of the society they come from. It can be said that most of the Syrian men are working. They generally work in the private sector. We can also say that Syrians work for low wages and without insurance.
- Syrians say that they experience difficulties as they cannot speak Turkish language. The fact that Syrians cannot speak Turkish causes difficulties in their social lives. At the same time, it becomes difficult to meet the basic needs of Syrians who do not speak the language. Language-speaking Syrians can blend into society more easily.
- Most of the Syrians say that they can live accordingly with their religious beliefs comfortably. Most Syrians are Muslims. If we look at the religious structure of Türkiye, we can say that most of them are Muslims. Since their religious structures are similar, there is no conflict between the two nations on this issue.
- Syrians say that they have good communication with their neighbors in Ankara and Kırıkkale. Syrians stated that they were not exposed to any exclusion or discrimination. This can be explained by the hospitable nature of the Turkish people. Syrian participants are satisfied with this situation.
- Syrians say that the government and the private sector do not provide sufficient support for them to find a job. It is possible to observe that Syrians, who say that they do not receive sufficient support, generally work under difficult conditions. Due to their temporary protection status, most asylum seekers are employed without insurance. They also work for much lower wages than locals.
- Syrians state that they would like to go to a country with better living standards if they could. However, this seems unlikely. International regulations generally favor hosting Syrians in Turkey. Especially European countries do not want Syrians in their own countries as the integration process will be difficult.

- Most of the Syrian participants say that they want to acquire Turkish citizenship. The reason for this is to access the rights that Turkish citizens have. About one third of the participants say that they do not want to obtain Turkish citizenship.

In conclusion, we can say that the integration process of Syrians has not progressed positively. Analyzing and examining the effects of Syrians in general is very important to ensure integration. The positive progress of the integration process depends on the policies ensuring the harmony of the two nations. Syrians generally have low living standards. Many want to move to other countries to reach better living standards. The minority part says that if the war ends, they will return to their country. It is possible to see the effects of Syrians all over Turkey. Even though Syrians contribute to the national income by participating in the labor market, the process of social harmony cannot proceed successfully. The difference in social structure and cultures is a factor that hinders the integration process. The language problem is another factor that hinders the integration process. Local people regarded the refugees, who came in mass, as guests at first. However, this situation, which is increasing day by day and is difficult to adapt, has led to negative reactions of the local people. Likewise, Syrians say that the integration process has not been successful. In some cases, Syrians are exposed to discrimination, and in some cases they cannot adapt to life because they have language problems. It seems impossible for Syrians to fully integrate with the Turkish people. For integration, it is essential to provide language training and to teach the structure of the Turkish society. At the same time, it is necessary to create opportunities for Syrians for voluntary returns. The relative decrease in the war conditions and that many regions have been made livable with the support of Turkey open the door to returns. Considering these situations, it is thought that the integration discussions of the Syrians will decrease somewhat.